

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarytbildning Utbildningsvetenskap
HT 2018
Fakulteten för lärarutbildning

Pedagogers upplevelse av barngruppens storlek i förskola

Louise Pettersson

Författare

Louise Pettersson

Titel Pedagogers upplevelse av barngruppens storlek i förskola

Engelsk titel

Educator's experience of the size of the child group in preschool

Handledare

Hanna Sepp

Examinator

Christel Persson

Sammanfattning (högst 250 ord)

Syftet med denna studie har varit att ta reda på Pedagogers upplevelse av barngruppens storleks betydelse för barns utveckling och lärande i relation till den fysiska miljön i förskolan. För att svara på syftet användes en kvantitativ metod och för att nå ut till så många pedagoger som möjligt så gjordes en webbenkät. Länk till undersökningen lades ut i fyra olika grupper på Facebook. Dessa grupper är gjorda för pedagoger som jobbar i förskolan, 2372 pedagoger deltog i undersökningen. Bearbetning och analysering av insamlad empirisk data gjordes genom att ställa frågorna emot varandra och få fram de mest intressanta svaren som utmärkte sig. Frågorna som utmärkte sig mest redovisas i korstabeller. Ett fåtal av frågorna redovisas i cirkeldiagram och en fråga i stapeldiagram för att man tydligt ska kunna se svaren. Resultatet visar att pedagogerna upplever att barngruppen idag är för stora och mer än hälften av alla pedagoger som svarade anser att dem inte har tillräckligt många rum på sin avdelning. Ljudnivån är ofta väldigt hög och det begränsar barns utveckling och lärande. Min slutsats är att pedagogerna upplever att barnens utveckling och lärande blir begränsat på grund av barngruppen storlek.

Ämnesord

Barngrupp, Fysisk miljö, Förskola, Förskolemiljö, Gruppstorlek, Pedagog

Innehåll

1. Inledning	6
1.1. Syfte	7
1.1.1. Frågeställningar	7
2. Bakgrund gällande barngruppens storlek	8
3. Litteraturgenomgång	9
3.1. Barngruppens sammansättning	9
3.2. Kommunikation och relation mellan pedagog och barn	9
3.3. Personalens kompetens	10
3.4. Personaltäthet	11
3.5. Fysiska miljön	11
3.6. Inomhusmiljön	12
3.7. Utomhusmiljön	13
4. Metod	14
4.1. Pilotstudie	14
4.2. Urval och genomförande	14
4.3. Utformning av frågorna	15
4.4. Litteratursökning	15
4.5. Etiska ställningstaganden	15
4.6. Vilka krav ställs på metoden?	16
4.7. Bearbetning av insamlad empirisk data	16
4.8. Metodkritik	17
5. Redovisning av resultat och analys	18
6. Diskussion	30
6.1. Barngruppens storlek	30
6.2. Relationer, konflikter och ljudnivån	30

6.3. Fysiska miljön.....	31
7. Slutsats.....	33
8. Referenslista	34

1. Inledning

Under min verksamhetsförlagda utbildning på olika förskolor, upplevde jag att det finns en sak gemensamt - barngrupperna är väldigt stora. Barnen är många och pedagogerna hinner inte prata med varje barn. Detta fick mig att undra vilken betydelse barngruppernas storlek har. När jag talade med olika pedagoger beskrev majoriteten att barngrupperna är för stora och där fick jag idén till detta examensarbete.

Barnens möjlighet att lära och utvecklas i förskolan påverkas bland annat av barngruppens storlek (Skolverket 2016). Därför beslutade regeringen 2015 att förskolorna skulle kunna söka statsbidrag för att skapa möjligheter att minska barngruppernas storlek. Statsbidraget kan även användas för att motverka en ökning av barn i förskolegrupperna. Prioritering ska ligga på barngrupperna där barnen är yngre än två år (Utbildningsdepartementet 2017). Barngruppens storlek ska minska antingen genom färre inskrivna barn på förskolan eller fler barngrupper på förskolan.

Barngruppens storlek i förskolan är ett väldigt aktuellt ämne i såväl samhällsdebatten som i sociala medier och det uppmärksammades bland annat i Svt. Svt Sörmland (2018) lyfter fram att vissa förskolor delar upp sina barngrupper inne på en avdelning. Det innebär att en stor barngrupp delas upp till två mindre barngrupper trots att ytan är densamma och att förskolan sedan redovisar att de har minskat antalet barn i barngrupperna till Skolverket. Det som utelämnas är att det bara är några få timmar i veckan som barnen tillbringar sin tid i de mindre barngrupperna (Svt Sörmland 2018). Statistiken och verkligheten blir då två helt olika saker. För att det ska vara giltigt som mindre barngrupp måste barnen tillbringa större delen av sin tid i den mindre gruppen enligt (Skolverket u.å). Skolverket påpekar också att det ”inte är tillåtet att använda bidraget för att skapa mindre grupper under en begränsad del av dagen” (Svt Sörmland 2018). Det som Svt tog upp har uppmärksammats och skolverket har reagerat med att förtydliga instruktionerna om vad det är som gäller med barngrupperna, för att kunna söka bidraget. En barngrupp är alla de barn som är inskrivna på en avdelning, i den grupp där barnen är mestadels av sin tid under dagen på förskolan (Skolverket u.å).

Till skillnad mot Sverige beslutade regeringen i grannlandet Norge om en ny lag som började gälla från den 1 augusti 2018. Lagen innebär att förskolan ska ha max tre barn per pedagog när barnen är under tre år och max sex barn per pedagog när barnen är äldre

än tre år (Norska Regeringen 2018). Förändringen är gjord för att pedagogerna ska kunna bedriva en pedagogisk och tillfredsställande verksamhet för barnen. Men norska facket är inte nöjda med beslutet och vill att de små grupperna, med barn ett till tre år, ha max två barn per pedagog och i de större barngrupperna, från tre år och uppåt, vill de ha max fem barn per pedagog (Norska Regeringen 2018).

Andelen inskrivna barn har ökat i alla åldersgrupper under den senaste tioårsperioden i Sverige. 84 procent av landets alla barn i åldern 1-5 år är inskrivna i förskola. Störst deltagande finns det bland 4-5-åringarna där 95 procent av barnen går i förskola (Skolverket 2017). Genomsnittet barn i barngrupper under 2017 var 15 stycken barn (Skolverket 2018). Problematiken med barngruppens storlek har uppmärksammats i samband med ökningen av inskrivna barn i förskolan (Pramling Samuelsson, Williams & Sheridan 2015). Flera aspekter som påverkar barngruppens storlek är lokalernas förutsättningar, hur många barn som är i behov av särskilt stöd samt hur många barn som har annat modersmål. Avgörande faktorer utifrån forskningen som bör tas hänsyn till är indelade i fyra kategorier: personalens kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning och den fysiska miljön (Skolverket 2016). Jag har valt att avgränsa detta arbete till att undersöka pedagogers upplevelser av barngruppens storleks betydelse i relation till den fysiska miljön. Men i litteraturgenomgången redogör jag även för de tre övriga kategorierna, detta för att skapa en djupare förståelse av barngruppernas betydelse för barns utveckling och lärande.

1.1. Syfte

Syftet är att undersöka pedagogers upplevelse av barngruppens storleks betydelse för barns utveckling och lärande i relation till den fysiska miljön i förskolan.

1.1.1. Frågeställningar

Hur upplever pedagoger barngruppens storlek i förskolan?

Hur påverkar förskolans fysiska miljö barngruppens storlek?

2. Bakgrund gällande barngruppens storlek

Under 1980-talet skedde en förändring vilket innebar att kommunen var huvudman för förskolan istället för staten. Under 1990-talet kom en förändring om maxtaxa vilket gjorde kommunerna skyldiga att erbjuda en plats på förskolan på minst 15h i veckan till alla 3-4 åringar. Från 1980 till 2000 ökade det genomsnittliga barnantalet i barngrupper från 14 barn upp till 18 barn. Ytterligare ett krav tillkom vilket var att kommunen skulle erbjuda förskoleplats inom rimlig tid vilket också ökade barngruppernas storlek (Skolverket 2003). Skolverket senaste statistik över barngrupperna visar att det idag är ett genomsnitt på 15 barn. Så små barngrupper har det inte varit sedan 1992 (Skolverket 2017).

Skolverket fick den 12 mars 2015 i uppdrag från regeringen att införa riktlinjer för barngruppernas storlek i förskolan som skulle grundas på vetenskaplig grund. För att kartlägga aktuell forskning fick två forskare, Sonja Sheridan och Pia Williams, via Göteborgs universitet i uppgift att göra detta. De nya riktlinjerna från skolverket är 6-12 barn för de yngre barngrupperna 1-3 år och 9-15 barn för barngrupperna som består av 4-5 åringar.

3. Litteraturgenomgång

Att kunna definiera en stor respektive en liten barngrupp är komplex. Följande faktorer som personaltäthet, barngruppens sammansättning, arbetslagets utbildning och kompetens ligger till grund för att kunna definiera en stor respektive liten barngrupp (Skolverket 2016).

3.1. Barngruppens sammansättning

För att få en funktionell och väl fungerade barngrupp är gruppens sammansättning betydelsefull för barns lärande och utveckling samt välmående (Skolverket 2016). ”Barngruppen ska ses som en viktig och aktiv del i utveckling och lärande” (Lpfö, 2016 S 7). Det finns flera olika sätt att ordna barngruppens sammansättning. Ett är genom att ha barngrupper med åldern 1-3 år och 3-5 år. Ett annat sätt är syskongrupper 1-5 år eller att ha åldershomogena grupper vilket innebär att barn i samma ålder är tillsammans (Sheridan, Williams & Pramling Samuelsson 2014). Ytterligare ett sätt att organisera barngrupperna är genom att slå ihop två eller fler avdelningar och att sex-tio pedagoger bildar ett arbetslag. Genom att bilda större arbetslag blir det fler vuxna och behovet av vikarier blir mindre. En annan positiv sak är att barnen får flera kompisar i samma ålder att leka med. Något som är mindre bra kan vara att barnen får en stor mängd sociala relationer vilket kan bidra till att det enskilda barnet får mindre stabilitet (Seland 2009). Ur ett kvalitetsperspektiv är dock mindre barngrupper en bättre lösning eftersom samspelet och kommunikationen mellan vuxna och barn har bättre förutsättningar i mindre barngrupper (Asplund Carlsson, Pramling Samuelsson & Kärrby 2001). Mindre barngrupper är bättre och speciellt för de yngre barnen. Det skapas sämre villkor för lärande i barngrupper där barnen är med alla barn under större delen av dagen och bättre villkor när barnen blir uppdelade i mindre barngrupper (Skolverket 2016). För att klimatet i barngruppen ska vara bra är faktorer som kommunikationen och relationen mellan barn, men även mellan barn och vuxna avgörande för barns möjlighet att lära sig och utvecklas (Asplund Carlsson, Pramling Samuelsson & Kärrby 2001).

3.2. Kommunikation och relation mellan pedagog och barn

Enligt Pramling Samuelsson, Williams & Sheridan (2015) blir kommunikationen mellan pedagog och enskilda barn och dialog under en längre stund med enskilt barn, färre i större barngrupper. Det blir ofta avbrott av andra barn som söker pedagogens

uppmärksamhet. Större barngrupper kan också ha en negativ betydelse för barnens relationer till varandra då det blir trångt och svårt att få tillgång till material, rum samt aktiviteter. Rosenqvist (2014) studie visar att förskollärare upplever att barns delaktighet och inflytande minskar när barnantalet öka. I barngrupper med färre barn är förskollärarna bättre på att föra en dialog samt utveckla betydelsefulla relationer med barnen. Miljön blir behagligare då det blir mindre stress för både förskollärarna och barnen (Litjens & Taguma 2010). I barngrupper med färre barn blir det färre konflikter och bråk mellan barnen. Pedagoger upplever också att de har större möjlighet att reda ut konflikter i mindre barngrupper. Barnen får det lättare att kommunicera med varandra och ljudnivåerna blir lägre (Rosenqvist 2014).

När barngrupperna är större så handlar kommunikationen mellan förskollärarna och barnen mer om dagliga rutiner och förskolläraren har inte tillräckligt med tid för att kommunicera med varje barn. Strukturer blir ofta mer stränga i större barngrupper (Seland 2009). I större barngrupper är det också svårare för förskollärarna att få relation till alla barn i barngruppen. Ju fler barn som ingår i barngruppen desto fler barn är det förskolläraren ska lära känna, följa i deras lärande, utveckling och tolka (Rosenqvist 2014).

3.3. Personalens kompetens

Personalens kompetens där bland annat erfarenhet, förhållningssätt samt attityd ingår, är en av de mest betydelsefulla faktorerna för lärande, utveckling samt barns välmående i förskolan (Sheridan, Williams & Pramling Samuelsson 2014). Förskollärarnas tolkning av förskolans uppdrag präglar det pedagogiska arbetet i förskolan. Genom förskollärarens kunskap och föreställningar ges barn möjlighet att utvecklas och lära sig. I barns utveckling och lärande har förskolläraren en betydelsefull roll utifrån (Sheridan, Pramling Samuelsson & Johansson, 2009). Personalen i svensk förskola har i jämförelse med flera andra länder hög utbildningsnivå (Skolverket 2016). Förskollärare har fått mer krav och mer ansvar sen läroplanen förnyades år 2015. Ansvar har ökat och pedagogernas kompetens handlar inte enbart längre om kunskapen om barns utveckling och lärande utan även om ämneskunskaper, samt vetenskapliga kunskaper. Att organisera barngruppen är en kompetens som man bör ha som pedagog vilket är en kvalitetsfaktor (Skolverket 2016).

3.4. Personaltäthet

När det kommer till barns identitetsutveckling, språkutveckling, anknytningsproblematik samt samspel mellan barn och vuxna, är barngruppens storlek och personaltätheten de två viktigaste faktorerna (Kihlbom, Lidholt & Niss 2009). Det som har störst betydelse för barns trygghet i yngre barngrupper är att personaltätheten är hög. För att framkalla en god känslomässig atmosfär samt hög nivå av kommunikation och samspel med barnen, måste pedagogerna ta tillvara på den lilla gruppens möjlighet, med hjälp av sin kompetens inom personalen (Skolverket 2016). Enligt Skolverkets (2016) undersökning upplever pedagoger svårigheter med att ge varje enskilt barn den uppmärksamhet barnet behöver.

3.5. Fysiska miljön

Det är den fysiska miljön som sätter gränser över vad som är möjligt för barnen att utforska, lära samt uppleva. Den fysiska miljön i förskolan ska ge barn erfarenheter, låta barn utvecklas, utmanas men också låta barnen påverka samt bilda sin egen miljö för att utveckla sitt eget lärande (Sheridan 2001). Barns möjligheter till att utvecklas kan se olika ut beroende på hur den fysiska miljön ser ut. Pedagoger som tar tillvara på material och möjligheter att låta barn utforska, men även deltar i barns utforskning och lärande ger barn en lärorik miljö. Genom att erbjuda en miljö där barn kan kommunicera, leka, delta, spela, tänka, lösa konflikter och samarbeta lär de sig också de grundläggande värdering i samhället (Sheridan 2001). Större barngrupper påverkar och försvårar arbetet som ska ske utifrån förskolans läroplan och de mål som finns beskriver flera förskollärare. Flertalet av dagens förskolor är byggda för mindre barngrupper och idag är det ofta många fler barn i lokalerna. Det bidrar till höga ljudnivåer när planerade aktiviteter och dagliga situationer ska genomföras. De villkor som skapas i förskolan för aktiviteter, lek, kommunikation, samspel påverkas enormt mycket av den fysiska miljön. Samspelet med och i den fysiska och sociala miljön för barn är grunden för lärande och utveckling (Skolverket 2016).

Barnen ska kunna leka ostört med minsta möjliga avbrott i leken. Barnen ska kunna klara sig själva och inte behöva be om hjälp. Både inomhus och utomhusmiljön ska vara flyttbar så att barnen kan flytta runt på material och ska kunna anpassas efter deras olika lekar. Men även att de olika rummen ska ge möjlighet för grovmotoriska aktiviteter på förskolan (Björklid 2005). Skolinspektionen har däremot kommit fram till att på många

förskolor som de besökt är barns möjlighet till lek avskilt begränsat (skolinspektionen 2018).

3.6. Inomhusmiljön

Ett uppdrag som förskolan har, är att erbjuda en pedagogisk miljö där det erbjuds material för att underlätta barns utveckling och lärande. Miljön på förskolan är också betydelsefull då barns delaktighet och inflytande kan bidra till en gemensam utformning av miljön. Enligt Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson (2016) och Skolinspektionen (2012) har miljön en betydelsefull effekt när det gäller barns kreativitet, utveckling, lek och lärande. Flera förskolor har inte utrymme och lokaler för att tillgodose lärandeuppdraget samt behovet som förskolan har, vilket gör att barn inte får möjlighet till verksamhet de har rätt till (Skolinspektionen 2012).

Rum ute på förskolor är ofta indelade i olika aktivitetsytor. På vissa förskolor ordnar personalen hörnor med olika typer av lärande material som inbjuder barnen till lek och kreativitet trots att de har trånga utrymmen. Barn har på flera förskolor svårt att leka i avskild miljö utan att bli avbrutna eller störda i leken. Det finns även förskolor som har stora utrymmen men som ändå inte lyckas skapa en stimulerande och lärande miljö (Skolinspektionen 2018).

Både skolinspektionen (2018) och Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson (2016) påpekar att flera förskolor låser in en stor del material då pedagogerna menar att det blir stökigt eller att materialet är farligt för de yngre barnen att ha framme. Exempel på detta är färger, saxar eller annat material som de skapar med. Personal låser även in material för att det ska vara i bra skick. Ifall pedagogerna har detta synsätt kan det bidra till att barnen går miste om chansen att utveckla självständighet och förtroende till sin egen förmåga vilket är viktigt lärande för barn. Rum som är begränsade eller styrda kan ge signaler till barn att de måste kontrolleras (Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson 2016).

Åldersskillnad mellan barn är en faktor som personalen måste anpassa miljön efter. De äldre och yngre barnen ska då kunna komma överens i samma rum. Mycket material kan då flyttas upp på hyllor eller högre upp i skåp som små barnen inte kan nå, men detta gör att barnen blir mer beroende av personalen för att kunna nå materialet. Skapar man rum som gör det möjligt för barn att klarar saker själva utan att behöva fråga sänder

pedagogerna signalerar till barnen att de är kompetenta (Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson 2016).

3.7. Utomhusmiljön

Flera förskolegårdar är inte tillräckligt pedagogiska och inte alls inspirerande ur ett lärandeperspektiv (Skolinspektionen 2018). Att vara ute på gårdarna om dagarna är ett tillfälle att få frisk luft och utveckla sin motorik. Skolinspektionen (2018) skriver även att flera förskolor inte utnyttjar möjligheterna som finns på förskolans gård till lärande tillfällen för barnen. Ett flertal förskolor ser inga möjligheter att göra förskolegården mera kreativ, skapa fler möjligheter eller inspirerande miljöer för barn. Flera förskolor behöver utveckla sin fysiska miljö samt göra den kreativ så barnen blir inspirerade att utvecklas och lära sig nya saker genom leken (Skolinspektionen 2018). Att låta barnen vara ute och leka är en sak, men det går även att använda tiden utomhus till att uppfylla målen i läroplanen och att använda miljön som verktyg för barns utveckling och lärande. Förskolans utemiljö har en stor betydelse genom att kunna erbjuda barn en varierande och stimulerande miljö. Kottar, pinnar och stenar lyser ofta med sin frånvaro i förskolans utemiljö. Det är bättre att fylla gårdarna med naturens eget material för att sedan låta barnen utforska det (Ohlsson 2015).

Barns beteenden och utveckling påverkas när de får vara i utomhusmiljöer. Förskolebarn som har tillgång till naturområden utvecklar sin motorik, det blir bättre samspel och mindre konflikter mellan barnen. De får bättre koncentrationsförmåga och hälsa genom att vara utomhus (Grahm 1997). Aktiviteterna utomhus främjar samarbete och barnen gör något tillsammans utan att skapa konkurrens (Ericsson 2002). Det ska både vara fri lek men även planerade lekar utomhus för att erbjuda barnen ett brett utbud av aktiviteter och lekar. Barn som vistas ute mycket håller sig friskare och får bättre motorik (Grahm 1997).

4. Metod

Jag har använt mig av kvantitativ metod för att kunna nå ut till många pedagoger som möjligt. Kvantitativa metoder bygger på utgångspunkter som rör kunskaper och åsikter (Holme & Solvang 1997). Jag skulle kunna använda en kvalitativ metod genom interjuver dock så hade antalet i så fall blivit begränsat då vi har begränsad tid till studien och jag hade då bara kunnat jämföra ett fåtal pedagogers upplevelser. Genom att nå ut till ett stort antal pedagoger så blir undersökningen mer intressant då det är så pass många som har valt att delta. Jag valde att använda mig av Google webbenkät eftersom jag ansåg att det var ett smidigare tillvägagångssätt då jag ville ha in en stor mängd information. Det är även mer miljövänligt då det sparas papper. Google webbenkät var även kostnadsfri att använda sig utav. Webbenkät anses vara en bra metod när forskare vill ha in en stor mängd forskningsdata och betala en liten kostnad, både i tid, pengar samt material (Denscombe 2016). Jag har valt att avgränsa arbetet till att undersöka den fysiska miljön inomhus på förskolan. Då jag känner att det är ett brett område att undersöka.

4.1. Pilotstudie

Jag valde att skicka ut webbenkät till några vänner som är pedagoger för att få synpunkter på frågorna samt svarsalternativen. Med hjälp av deras åsikter formulerade jag sedan om några av frågorna samt lade till några fler svarsalternativ på ett par frågor.

4.2. Urval och genomförande

Jag valde ut alla förskolor i en kommun i Södra Skåne till undersökningen, för att undersöka pedagogers upplevelse av barngruppens storleks betydelse, för barns utveckling och lärande i relation till den fysiska miljön i förskolan. Jag skickade ut till alla tio förskolecheferna i kommunen och bad dem vidarebefordra mejlet med webbenkäten till både barnskötare samt förskollärare. Jag fick ingen respons alls på detta så jag fick ändra mitt urval och valde då att lägga ut undersökning i olika grupper på Facebook istället, där jag kunde nå ut till pedagoger i förskolor. Jag valde att lägga ut den i fyra olika grupper som heter förskolan.se, pedagogiska tips och trix för oss som jobbar i förskolan, Tips och idéer för oss som arbetar i förskolan samt Pedagog Stenungssund. Det som gjorde att jag valde dessa grupper var att det är just pedagoger i förskolor som är medlemmar i grupperna. Webbenkäten var tillgänglig för pedagogerna i 3 dagar. Urvalet var inte representativt men ett stort urval och 2372 pedagoger svarade.

4.3. Utformning av frågorna

Jag valde att använda mig av mestadels slutna frågor där deltagarna får flera svarsalternativ att välja på. Genom att använda slutna frågor krävs det inte lika mycket ansträngning från deltagarna och chansen att de vill delta ökar. Jag använde mig av en kontrollfråga, vilket är en metod för att kontrollera att deltagarnas svar är konsekventa. Min kontrollfråga är fråga åtta som är "Vad tycker du om barngruppens storlek?" som då motsvarar fråga fyra som är "Upplever du att barngruppen är för stor på er avdelning?". Genom att ha min kontrollfråga så blir validiteten hög i undersökningen vilket bidrar till en bra giltighet då pedagogerna är konsekventa i sina svar. En kontrollfråga är en fråga som ställs på ett annorlunda sätt men där svaret ska vara detsamma som en annan fråga. Visar sig svaren stämma överens från båda frågorna kan forskaren känna att frågeformulär är ett tillförlitligt forskningsinstrument. Om svaren inte är densamma kan det ifrågasättas ifall de andra svaren i frågeformulären är ärliga (Denscombe 2018). Frågorna i webbenkäten är indelade i olika kategorier för att kunna svara på undersökningens syfte. En del frågor handlar om lärande, några handlar om utveckling, barngruppens storlek och några om den fysiska miljön.

4.4. Litteratursökning

En litteraturundersökning gjordes genom att använda relevanta sökbegrepp som förskola, förskolemiljö, barngruppens storlek i olika kombinationer samt några på engelska som var pre-school yard, physical environment in preschool, child group size för att få fram så relevant forskning samt litteratur som möjligt. Databaserna som har använts är Summon och Google scholar där jag fann relevanta artiklar. För att hitta mer litteratur har jag även tittat på andra examensarbeten och fått inspiration till mer litteratur.

4.5. Etiska ställningstaganden

För att göra en enkätundersökning måste forskaren tänka på de fyra forskningsetiska krav som är samtyckeskravet, informationskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Denscombe 2016).

Jag har uppfyllt informationskravet genom att dela ut information, där jag detaljerat beskrivit varför jag ville göra en undersökning, alltså själva syftet med undersökningen. Jag presenterade mig själv samt hur jag skulle hantera insamlad information och vad den skulle användas till. När forskningen är avslutad ansvarar jag för att all information som

samlats in förstördes så att obehöriga inte får tillgång till det. Konfidentialitetskravet behövdes inte uppfyllas då alla deltagare var anonyma. Samtyckeskravet handlar om att det var frivilligt för deltagarna att delta, det fanns inget tvång eller krav att en pedagog behövde delta. Deltagarna fick först tacka ja och påbörja webenkäten och kunde sedan välja att avsluta, om de inte ville fullfölja, utan konsekvenser. Nyttjandekravet försäkrade deltagarna om att alla uppgifter som samlats in endast användes till denna studie (Denscombe 2016).

4.6. Vilka krav ställs på metoden?

För att godkänna de forskningsmässiga kraven måste enkätformuläret vara utformad för att samla in information som man sedan kan använda som data för en analys. Ett andra krav för enkäten är att den måste bestå av nedskrivna frågor och att alla som svarar får exakt samma frågor. Tredje kravet är att man ska fråga källan som man vill ha svar ifrån direkt, detta för att få informationen från rätt källa (Denscombe 2016). Dessa krav har jag rätta mig efter som forskare för att få använda mig av frågeformulär som metod.

4.7. Bearbetning av insamlad empirisk data

Google docs har ett verktyg där man kan göra diagram, där valde jag att göra cirkeldiagram av vissa frågor för att tydligt kunna se svaren. Excel använde jag med där jag gjorde ett stapeldiagram om hur många barn det var på avdelningen där pedagogen som svarade jobb hade angivit ett tal. Då gjorde jag en sammanställning med hur många pedagoger som hade svarat vilket antal för att sedan kunna redovisa resultatet av den frågan. Flera frågor redovisas med hjälp av korstabeller. Svaren på frågorna har analyserat genom att ställa två frågor emot varandra. De flesta frågorna har analyserats genom att ställas emot varandra, för att belysa de frågor där det finns något som utmärkte sig. Korstabellerna som var mest intressanta och som utmärkte sig presenteras under resultatdelen. Totalt så deltog 2372 pedagoger i min undersökning. Under sista frågan som var en öppen fråga om det fanns något pedagogerna ville tillägga har 492 pedagoger valt att skriva.): Där har alla kommentarer sammanställts som är betydelsefulla för studien. En del av dessa finns med som citat under resultat.

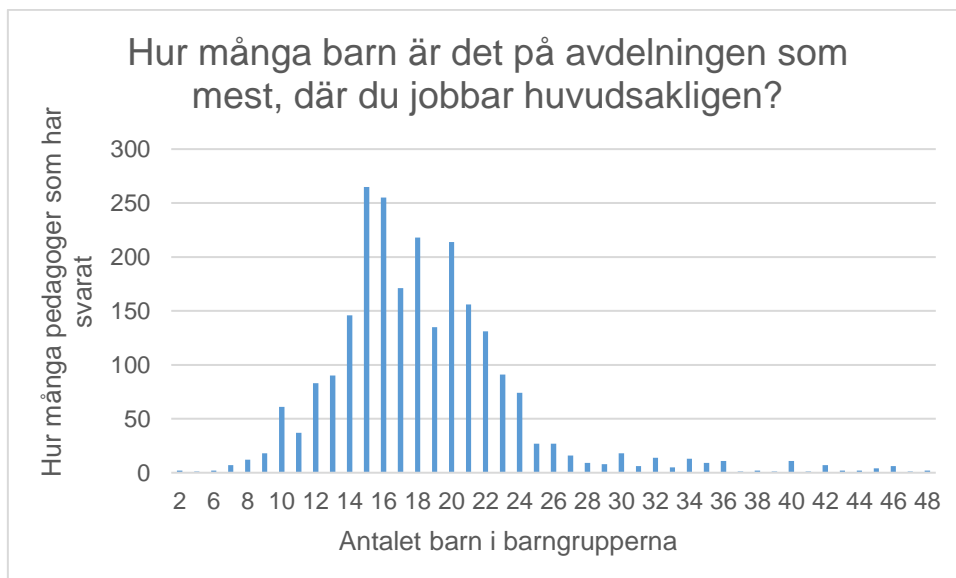
4.8. Metodkritik

Jag märkte i efterhand att deltagarna kunde kryssa i flera alternativ på en del frågor, vilket har gjort att vissa frågor har fått flera svar än andra. Därför är det olika totalsummor i varje fråga, då vissa har svarat flera olika svar och då gäller inte de svaren. De svar som gäller är när pedagogen har valt ett alternativ. På fråga fyra har det kommit till en rad som hette övrigt, vilket gjorde att deltagarna kunde skriva där vilket dem inte skulle kunna göra. Det pedagogerna har svarat där redovisas inte då det inte var aktuellt för mitt syfte.

Resultatet visade i den öppna frågan att väldigt många pedagoger har skrivit att det kan vara missvisande att säga att de är tre pedagoger på en avdelning med 16 barn då det endast är en pedagog som jobbar heltid medan de andra två jobbar 50 procent var och att de bara är tre pedagoger under en väldigt kort stund under dagen i barngruppen. Flera pedagoger anser att det borde räkna med hur många procent varje pedagog jobbar och inte antalet pedagoger per avdelning. Av denna anledning så tog jag inte med fråga 2 som handlade om hur många pedagoger som jobbar på varje avdelning. Om det funnits mer tid så skulle en kvalitativ undersökning kunna göras genom både observation för att direkt ta reda på hur det ser ut ute i barngrupper och då inte ta del av pedagogernas upplevelse utan intervjua barnen själva för att ta del av deras upplevelser. Men om det skulle göras så skulle frågorna behövas ställas på ett annorlunda sätt.

5. Redovisning av resultat och analys

De flesta pedagogerna, över 500 svarade att de hade 15 eller 16 barn på sin avdelning och det näst vanligaste alternativet var 18 till 20 barn se figur 1.

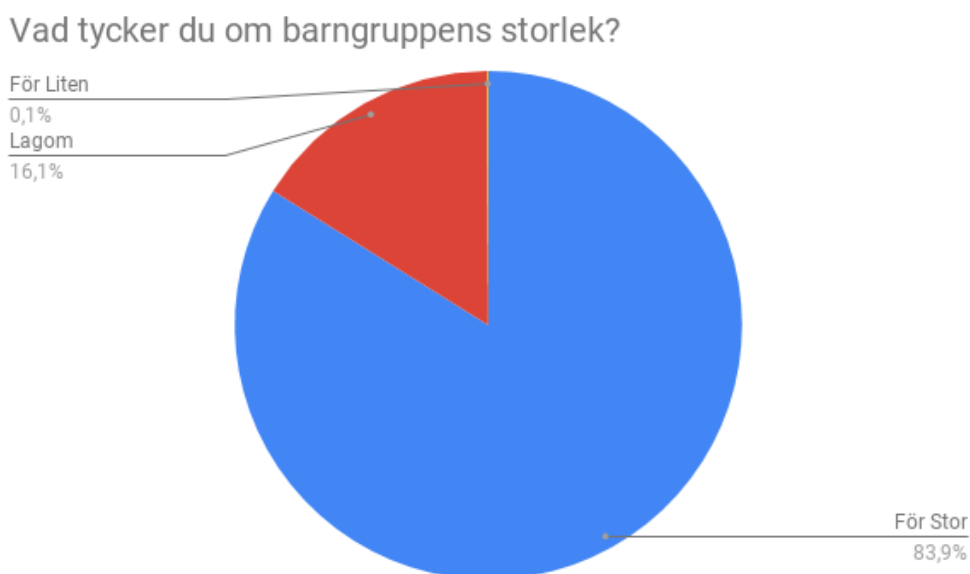
Figur 1. Antal barn per avdelning (N=2372).

Av de 2372 pedagogerna som svarade, tycker hela 84 procent att barngruppens storlek är för stor. 16 procent tycker att barngruppen som de jobbar i är lagom och 0,1 procent upplever att barngruppen är för liten. Det betyder att de flesta som har svarat anser att barngruppens storlek i dagsläget är för stor. Detta är vad två av pedagogerna svarade på sista frågan som var ”övrigt” där de hade chansen att skriva vad de ville.

Barngrupper är stora, det är dags att hända någonting innan alla pedagoger ger upp hoppet och går vidare. (Anonym pedagog 2018)

Dagens barngrupper är verkligen för stora. Siffror på pappret lurar att vi har mindre barngrupper, för förskolorna vill se bra ut. Så de delar in en barn grupp på 32 barn till 16 barn i varje grupp, men de har fortfarande samma yta och avdelning att samsas om och ändå ser detta ut på papper som att de är olika avdelningar, så att siffrorna för kommunen ska se bra ut. HELT SJUKT om ni frågar mig.

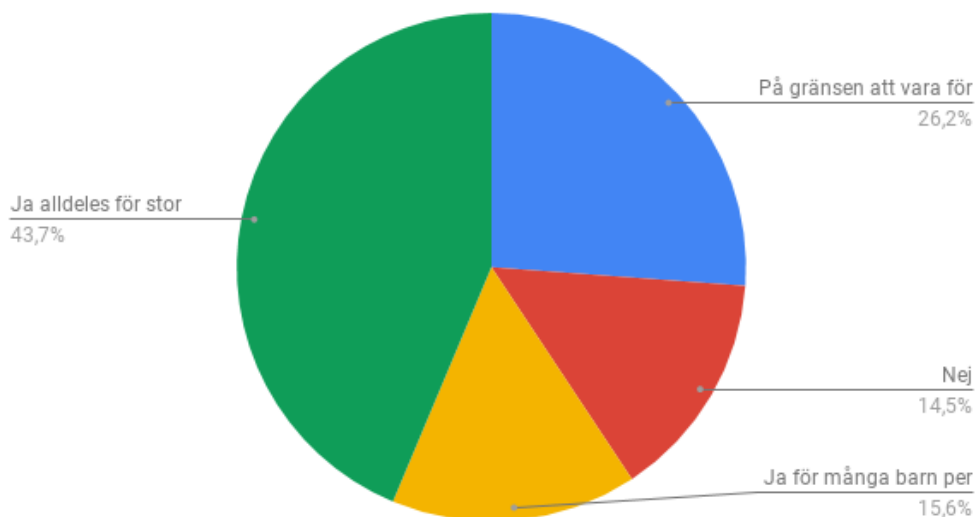
(Anonym pedagog 2018)

Figur 2. Pedagogers uppfattning om barngruppen storlek (N=2361).

I frågan om hur pedagogerna upplever barngruppen på deras avdelning så anser 44 procent att barngruppen är alldeles för stor samtidigt som 16 procent tycker att det är för många barn per pedagog på deras avdelning. 26 procent tycker att barngruppen är på gränsen till att vara för stor, 14 procent tycker inte att barngruppen är för stor på deras avdelning.

Upplever du att barngruppen är för stor på din avdelning?

Figur 3. Pedagogers upplevelse om barngruppens storlek på deras avdelning (N=2285).

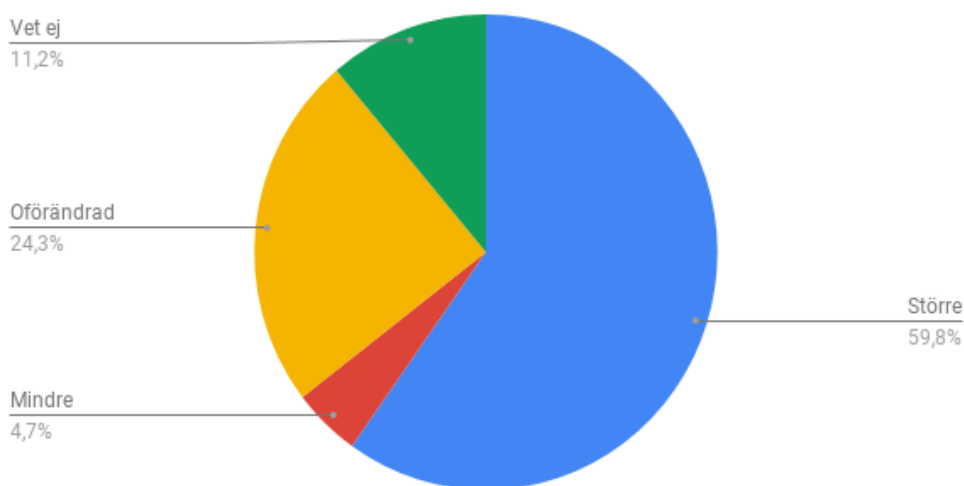
Mer än hälften av pedagogerna hela 59 procent som har svarat tycker att barngruppens storlek har blivit större de senaste fem åren. 24 procent av pedagogerna tycker att barngruppen är oförändrad. En väldigt liten del 5 procent tycker att den har blivit mindre och 11 procent vet inte om barngruppen har förändrats. Se figur 4.

Även om vi har ungefär samma barnantal så är barnen hos oss så mycket mer timmar nu. Vi räcker verkligen inte till.

(Anonym pedagog 2018)

Barnen vistas längre dagar och alla dagar i veckan på förskolan jämfört med förr. Inte ovanligt med riktigt små barn som är på förskolan uppemot 11 timmar varje dag!! (Anonym pedagog 2018)

Hur upplever du att barngruppens storlek förändrats det senaste 5 åren?

Figur 4. Pedagogers upplevelse om förändring av barngruppens storlek de senaste 5 åren (N=2364).

Påståendet ”Det blir färre konflikter och bråk i barngrupper med färre barn” och frågan ”Hur upplever du barnens relation till varandra?” är här ställda mot varandra. De går att utläsa att 71 procent (n=1380) av pedagogerna har svarat att de tycker att det blir färre konflikter och bråk i barngrupper med färre barn. Dem instämmer även helt eller till stor del att de upplever att barns relation till varandra är bättre i mindre grupper. Endast sju stycken av 2352 pedagoger vilket motsvarar 1 procent i tabellen håller med om att det blir färre bråk i barngrupper med färre barn men tycker samtidigt att relationerna blir bättre i större barngrupper. Se tabell 1.

Barnens relationer och konflikter tror jag påverkas av att vi har möjlighet att arbeta förebyggande och medvetet med just detta då vi har en relativt liten barngrupp. (Anonym pedagog 2018)

Tabell 1. Påståendet ”Det blir färre konflikter och bråk i barngrupper med färre barn” mot frågan ”Hur upplever du barnens relation till varandra?” är här ställda mot varandra (N=2352).

Det blir färre konflikter och bråk i barngrupper med färre barn. Hur upplever du barnens relation till varandra?	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Totalsumma
Bättre i större barngrupper	3	4	1	11	19
Ingen skillnad mellan större och mindre barngrupper	16	23	74	36	149
Bättre i mindre barngrupper	1380	529	248	27	2184
Totalsumma	1399	556	323	74	2352

Frågan ”Upplever du att ljudnivån är behaglig i barngruppen?” är ställd mot ”Vad tycker du om barngruppen storlek?”. 49 procent (n=1156) av pedagogerna upplever att barngruppen är för stor och att ljudnivån i barngruppen inte är behaglig. 26 procent (n=597) instämmer till viss del att ljudnivån är behaglig men att barngruppen är för stor. Mindre än en procent (n=1) upplever att barngruppen är för liten men upplever samtidigt att ljudnivån är behaglig. Endast 3 procent (n=72) instämmer helt att ljudnivån är behaglig i deras barngrupp. Se tabell 2.

”En dag utan mina öronproppar är katastrof” (Anonym pedagog 2018)

Tabell 2. Fråga ”Upplever du att ljudnivån är behaglig i barngruppen?” är ställd mot ”Vad tycker du om barngruppen storlek?” (N=2338)

Upplever du att ljudnivån är behaglig i barngruppen? Vad tycker du om barngruppen storlek?	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Totalsumma
För Liten	1	0	1	0	2
Lagom	38	142	132	62	374
För Stor	33	176	597	1156	1962
Totalsumma	72	318	730	1218	2338

Frågan ”Upplever du att du hinner prata med varje enskilt barn under en arbetsdag?” Ställs mot frågan ”Vad tycker du om barngruppens storlek?”. En tredjedel av pedagogerna upplevde att deras barngrupp var för stor och att de inte hinner att prata med varje enskilt barn. 33 procent (n=733) av pedagogerna hinner oftast prata med varje enskilt barn under en arbetsdag. Endast 11 procent (n= 256) svarar att de hinner prata med varje enskilt barn varje dag. 24 procent (n=549) upplever att de ibland hinner prata med varje enskilt barn varje dag. Se tabell 3.

Tabell 3. Här är frågan ”Upplever du att du hinner prata med varje enskilt barn under en arbetsdag? Ställd mot frågan ”Vad tycker du om barngruppens storlek?” (N=2321).

Upplever du att du hinner prata med varje enskilt barn under en arbetsdag? Vad tycker du om barngruppen storlek?	Ja det hinner jag	Oftast	Ibland	Nej det hinner jag inte	Totalsumma
För Liten	1	1	0	0	2
Lagom	159	156	37	20	372
För Stor	96	576	512	763	1947
Totalsumma	256	733	549	783	2321

Här ställdes frågan ”Upplever du att barnen kan leka ostört utan avbrott av andra barn i sin lek?” mot frågan ”Upplever du att ljudnivån är behaglig i barngruppen?”. Endast 2 procent (n=20) av pedagogerna upplever att barnen kan leka ostört utan avbrott av andra barn i sin lek och att ljudnivån är behaglig. 14 procent (n=334) instämmer till stor del att barnen kan leka ostört. 29 procent (n=684) instämmer inte alls att barnen kan leka ostört utan avbrott av andra barn och inte heller att ljudnivån är behaglig i barngruppen. 9 pedagoger vilket motsvarar 0 procent i resultatet instämmer helt att ljudnivån är behaglig men att barnen inte kan leka ostört.

Vi har i princip bara ett rum att vara i. Barngruppen är 12st i åldern 1-3.

Det största problemet är att barnen sällan får möjlighet att leka ostört och att ljudvolym blir för hög. De lokaler vi har är inte gjorda för mer än typ 8 barn. (Anonym pedagog 2018)

Tabell 4. Här ställdes frågan ”Upplever du att barnen kan leka ostört utan avbrott av andra barn i sin lek?” mot frågan ”Upplever du att ljudnivån är behaglig i barngruppen?” (N=2335).

Upplever du att barnen kan leka ostört utan avbrott av andra barn i sin lek. Upplever du att ljudnivån är behaglig i barngruppen?	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Totalsumma
Instämmer helt	20	23	20	9	72
Instämmer till stor del	16	150	119	34	319
Instämmer till viss del	7	115	431	180	733
Instämmer inte alls	3	46	478	684	1211
Totalsumma	46	334	1048	907	2335

Frågan ”Hur upplever du barnens relation till varandra?” ställs här mot frågan ”Upplever du att barnen kan leka ostört utan avbrott av andra barn i sin lek?”. 54 procent (n=990) av pedagogerna instämmer till viss del eller till stor del att barn kan leka ostört utan avbrott och tycker att barnens relation till varandra är bättre i mindre barngrupper. Samtidigt är det 37 procent som inte instämmer alls att barn kan leka ostört men att barnens relationer är bättre i mindre barngrupper.

Tabell 5. Upplever du att barnen kan leka ostört utan avbrott av andra i sin lek? Ställs här mot ” Hur upplever du barnens relation till varandra?” (N=2356)

Hur upplever du barnens relation till varandra? Upplever du att barnen kan leka ostört utan avbrott av andra barn i sin lek?	Bättre i större barngrupper	Ingen skillnad mellan större och mindre barngrupper	Bättre i mindre barngrupper	Totalsumma
Instämmer helt	2	12	32	46
Instämmer till stor del	8	45	284	337
Instämmer till viss del	6	62	990	1058
Instämmer inte alls	3	30	882	915
Totalsumma	19	149	2188	2356

Påståendet "Det blir färre konflikter och bråk i barngrupper med färre barn" ställs här mot frågan "Hur upplever du barnens relation till varandra?". När man ställer dessa två frågor mot varandra har mer än två tredjedelar hela 81 procent (n=1909) svarat att de instämmer helt eller till stor del att det blir färre konflikter och bråk i barngrupper med färre barn. 93 procent (n=2184) av pedagogerna upplever att barnens relationer är bättre i mindre grupper. 81 procent (n=1909) instämmer helt eller till stor del att det blir. 11 pedagoger svarade att de inte instämmer alls att det blir färre konflikter med färre barn.

Tabell 6. Påståendet "Det blir färre konflikter och bråk i barngrupper med färre barn, ställs här mot frågan "Hur upplever du barnens relation till varandra?" (N=2352).

Det blir färre konflikter och bråk i barngrupper med färre barn? Hur upplever du barnens relation till varandra?	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Totalsumma
Bättre i större barngrupper	3	4	1	11	19
Ingen skillnad mellan större och mindre barngrupper	16	23	74	36	149
Bättre i mindre barngrupper	1380	529	248	27	2184
Totalsumma	1399	556	323	74	2352

Här ställdes frågan ”Upplever du att barngruppen är för stor på din avdelning?” mot ”Upplever du att avdelningens yta är tillräckligt stor för barngruppen?”. Här svarade endast 1 procent av pedagogerna att barngruppen är anpassad efter ytan och att barngruppen inte är för stor. En tredjedel svarade att barngruppen inte är anpassad efter ytan och nästan en tredjedel svarade att det är för trångt på avdelningen.

Allt handlar om yta och barngrupp per personal. En mindre barngrupp är gynnsam om personaltätheten är hög (5 barn per pedagog) men det hjälper inte att ha en liten barngrupp ifall det är för många barn per pedagog och de ändå inte har en chans att gå undan pga trångt utrymme. Då blir det konflikter mellan barnen och personalen blir stressad.
(Anonym pedagog 2018)

Tabell 7. ”Upplever du att barngruppen är för stor på din avdelning?” mot ”Upplever du att avdelningens yta är tillräckligt stor för barngruppen?” (N=2070).

Upplever du att barngruppen är för stor på din avdelning? Upplever du att avdelningens yta är tillräckligt stor för barngruppen?	Ja alldeles för stor	På gränsen att vara för stor	Ja för många barn per pedagog	Nej	Totalsumma
Ja, barngruppen är anpassad efter ytan	70	37	23	22	152
Ja det är tillräckligt stort	270	164	93	97	624
Nej barngruppen är inte anpassad efter ytan	313	176	104	98	691
Nej det är för trångt	245	163	95	78	581
Vet ej	12	6	3	1	22
Totalsumma	910	546	318	296	2070

Här ställs påståendet ”Jag anser att vi har tillräckligt många rum att vistas i på vår avdelning.” mot frågan ”Upplever du att barngruppen är för stor på er avdelning?”. En tredjedel av pedagogerna svarar här att ja barngruppen är alldeles för stor och anser att de inte har tillräckligt många rum på avdelningen. Det är mer än hälften av pedagogerna hela 56 procent som tycker att de inte har tillräckligt många rum att vistas i på avdelningen för att passa deras verksamhet. Endast 9 procent av pedagogerna anser att barngruppen inte är för stor och att de har tillräckligt många rum att vistas i för att passa deras verksamhet. Detta är vad en av pedagogerna svarade på sista frågan som var ”övrigt” där dem hade chansen att skriva vad dem ville.

Chefen anpassar inte barnantalet efter lokalernas utformning. Vi är i paviljonger där det är trångt men det ska vara lika många barn hos oss som i övriga kommunen oavsett lokalernas storlek

(Anonym pedagog 2018)

Tabell 8. ”Jag anser att vi har tillräckligt många rum att vistas i på vår avdelning.” mot frågan ”Upplever du att barngruppen är för stor på er avdelning?” (N=2135).

Jag anser att vi har tillräckligt många rum på avdelningen att visas i för att passa vår verksamhet. Upplever du att barngruppen är för stor på er avdelning?	Nej	Ja	Vet ej	Totalsumma
Ja alldeles för stor	631	281	27	939
På gränsen att vara för stor	305	238	18	561
Ja för många barn per pedagog	167	153	8	328
Nej	102	196	9	307
Totalsumma	1205	868	62	2135

6. Diskussion

6.1. Barngruppens storlek

Resultatet visade att 84 procent av pedagogerna tycker att barngruppen som de jobbar med är för stor. Det framkom att de flesta barngrupperna bestod av 15 till 20 barn. Vilket delvis stämmer med Skolverket (2018) statistik för 2017 där genomsnittet var 15 stycken barn. Därför dras slutsatsen att antalet barn nog inte är det största problemet utan antal barn per pedagog. Resultatet visade att 60 procent av pedagogerna anser att barngruppens storlek har ökat de senaste fem åren, vilket inte överensstämmer med rapporten från Skolverket (2017) som fört statistik över barngruppernas storlek de senaste 5 åren. Där framgår det att barngruppen 2012 i genomsnitt bestod av 17 barn och att det under 2017 var nere på 15 barn, vilket i så fall skulle innebära att barngrupperna har minskat. Mindre än en fjärdedel anser att den är oförändrad och bara ett fåtal pedagoger anser att den har blivit mindre. Redan under barnstugeutredningen föreslogs det små barngrupper med hög personaltäthet, generösa ytor i verksamheten, att personalen skulle vara utbildad samt att det skulle finnas pedagogiskt material (Kärrby 2001). Sverige borde införa lag på hur många barn det ska vara per pedagog som vårt grannland Norge har gjort. I Norska förskolor får det vara max tre barn per pedagog när barnen är under tre år och max sex barn per pedagog när barnen är äldre än tre år. Barns utveckling och lärande påverkas av hur många barn som ingår i barngruppen, detta i sin tur påverkar möjligheterna för kommunikation och samspel mellan barn och vuxna. När det är färre barn i barngrupperna och personaltätheten är högre, ökas barns möjlighet till utveckling och lärande (Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson 2016).

6.2. Relationer, konflikter och ljudnivån

Barnens relation till varandra upplevs bättre i mindre barngrupper, enligt 71 procent av pedagogerna som svarat, samtidigt som det blir färre konflikter i mindre barngrupper. 93 procent upplever att barns relationer är bättre i mindre barngrupper. Här märks det tydligt att pedagogerna föredrar mindre grupper och att barnens relationer till varandra upplevs bättre i mindre grupper. I mindre barngrupper finns det bättre förutsättningar för samspelet och kommunikationen mellan vuxna och barn men även mellan barnen (Asplund Carlsson, Pramling Samuelsson & Kärrby 2001). Endast två procent av pedagogerna i undersökningen upplever att barnen kan leka ostört och att ljudnivån är

behaglig. Vilket är oroväckande enligt mig då det betyder att de flesta barn blir störda av andra barn i sin lek och att ljudnivån är alldeles för hög i barngruppen. Resultatet om att ljudnivån inte upplevs behaglig i större barngrupper har även Rosenqvist (2014) kommit fram till. Rosenqvist (2014) nämner att det blir färre bråk och konflikter i barngrupper med färre barn, samtidigt som ljudnivån blir behagligare. Att ständigt vara i en barngrupp där ljudnivån är hög måste vara otroligt jobbigt för både barnen och pedagogerna. Vill ett barn få uppmärksamhet av en pedagog eller säga något så kan det bli väldigt svårt när ljudnivån är hög i gruppen. Mer än tvåtredjedelar av pedagogerna upplever att ljudnivån i barngruppen inte är behaglig och endast elva procent upplever att de hinner prata med varje enskilt barn varje dag. Seland (2009) nämner att i barngrupper som är större så handlar kommunikationen mellan förskollärare och barnen mer om dagliga rutiner. Tiden till att kommunicera med varje enskilt barn uteblir och strukturen blir ofta mer sträng i större barngrupper.

Mer än en tredjedel av pedagogerna hinner inte med att kommunicera med varje enskilt barn en gång om dagen. Även i tidigare studie som gjort av Käraby (1986) och Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson (2014) framkom det att pedagogerna tycker det är svårt att få en bra kontakt med varje barn i en stor barngrupp. Det blir svårare för pedagogerna att kunna kommunicera med varje barn och för pedagogerna att engagera sig i nära samverkan med barnen, då det ofta händer väldigt mycket samtidigt med många barn i barngruppen. När barngruppen är stor finns inte tiden till för pedagogerna att se varje individ i barngruppen och att delta i barnens aktiviteter och deras intresse blir svårare för pedagogerna när det är stora barngrupper. För pedagogerna blir en konsekvens med stora barngrupper att de får väldigt många barn som de ska lära känna och följa i utveckling och lärande. Detta kan upplevas som ett hinder för pedagogerna när de ska jobba utifrån målen som finns i läroplanen för förskolan (Rosenqvist 2014). Även i läroplanen (Skolverket 2016) står det att pedagoger ska jobba med relationer och med varje barns tillit genom att skapa en trygghet. För att se vad varje barn behöver, måste pedagogerna känna varje enskilt barn i barngruppen.

6.3. Fysiska miljön

Endast en procent av pedagogerna svarade i min undersökning att barngruppen är anpassad efter ytan på avdelningen och att barngruppen inte är för stor. En tredjedel av pedagogerna svarade att barngruppen inte är anpassad efter ytan, samt lika stor del

svarade att det är för trångt på avdelningen. När det är många barn som vill leka på en liten yta höjs ljudnivån och ljudnivån är då enligt min undersökning, inte behaglig i barngruppen. Lokalernas utformning samt storlek i förskolan har stor betydelse för både barngruppen, men även det enskilda barnets utveckling och lärande (Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson 2016). Ett rum kan ge möjligheter till lek, aktiviteter, kommunikation och lärande men rummet kan samtidigt begränsa pedagogerna från att göra aktiviteter som skapande och experiment (Rosenqvist 2014). I en studie som Rosenqvist (2014) gjorde svarade pedagogerna att förskolans lokaler inte var anpassade efter de stora barngrupperna och att det inte fanns tillräckligt många rum på avdelningarna för att kunna fördela barngrupperna i mindre grupper. En förskola som har goda förutsättningar för barns lärande är en förskola som har den fysiska miljön som material, utrustning, utrymme samt pedagogiska aktiviteter som sker löpande under dagen. Till exempel interaktion mellan barnen men även mellan barn och lärare samt en bra atmosfär och som även är beroende av vilken attityd pedagogen har. Detta sätter ramar för barns utveckling och lärande genom att hindra eller skapa möjligheter som barnen kan ändra på (Sheridan 2001).

7. Slutsats

Min slutsats är att det finns flera olika faktorer som har en stor betydelse för barngruppen storlek. De flesta pedagoger upplever att barngrupperna idag (2018) är alldeles för stora, att ytorna på avdelningarna är små samt att det är för många barn per pedagog. Endast nio pedagoger upplever att ljudnivån är behaglig i barngruppen. Ljudnivån i barngruppen är många gånger väldigt hög. Barngrupperna upplevs som väldigt stora då den inte är anpassade efter lokalernas yta. De flesta pedagoger upplever att det finns fler fördelar med mindre barngrupper än med större. Pedagogerna upplever att barngruppen storlek påverkar barns utveckling och lärande samt att den fysiska miljön påverkar barngruppen.

Skulle jag gått vidare med undersökningen hade jag velat undersöka hur många procent pedagogerna jobbar för att kunna få ett rättvist resultat av hur många pedagoger som är på varje avdelning. Jag hade också undersökt antalet rum och vad det är för rum som finns på avdelningen. Finns det bara ett rum där både frukost och lunch vila ska förekomma under en dag och tagit reda på hur det ser ut. Att undersöka den fysiska miljön utomhus hade också varit intressant för att ta reda på hur mycket den används för barns utveckling och lärande samt hur inspirerande pedagogerna gör den utifrån barnens intresse.

8. Referenslista

- Asplund Carlsson, Maj, Kärrby, Gunni & Pramling Samuelsson, Ingrid (2001). *Strukturella faktorer och pedagogisk kvalitet i barnomsorg och skola: en kunskapsöversikt*. Stockholm: Skolverket.
- Björklid, Pia (2005). *Lärande och fysisk miljö: en kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Denscombe, Martyn (2016). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 3., rev. och uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Ericsson, Gunilla (2002). *Lära ute: upplevelser och lärande i naturen*. Friluftsförbundet handledning i att leda och lära barn i och om naturen genom friluftsliv och upplevelser. Hägersten: Friluftsförbundet.
- Det kongelige kunnskapsdepartement *Prop. 67 L (2017–2018)*
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-67-l-20172018/id2595870/sec1>
[2018-11-13].
- Grahn, Patrik (red.) (1997). *Ute på dagis: hur använder barn daghemsgården?: utformningen av daghemsgården och dess betydelse för lek, motorik och koncentrationsförmåga*. Alnarp: MOVIMUM.
- Holme, Idar Magne. & Solvang, Bernt Krohn. (1997). *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Kihlbom, Magnus, Lidholt, Birgitta & Niss, Gunilla (2009). *Förskola för de allra minsta: på gott och ont*. Stockholm: Carlsson.
- Kärrby, Gunni (2001) *Barns rätt till hög kvalitet i förskolan*.
<https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/forskning/forskningsmiljoer/hs/humus/utbildning-och-demokrati/2001/nr-2/gunni-karrby---barnets-ratt-till-hog-kvalitet-i-forskolan-.pdf> [2018-05-26].
- Kärrby, Gunni (1986). *22,000 minuter i förskolan: 5-6-åriga barns aktiviteter, språk och gruppmonster i förskolan*. Göteborg.
- Litjens, Ineke. & Taguma, Miho. (2010). Revised Literature Overview for the 7th Meeting of the Network on Early Childhood Education and Care. Paris: OECD.

- Ohlsson, Anders (2015). *Utomhuspedagogik: utveckling och lärande i naturen*. 1. uppl. Stockholm: Gothia Fortbildning.
- Pramling Samuelsson, Ingrid., Williams, Pia och Sheridan, Sonja. (2015) Stora barngrupper i förskolan relaterat till läroplanens intentioner. *Tidsskrift för Nordisk barnehageforskning*. 9. doi: 10.7577/nbf.1012.
- Rosenqvist, Annika. (2014). *Förskollärares perspektiv på barngruppsstorleken i förskolan*. Licentiatuppsats. Göteborgs universitet.
- Seland, Monica. (2009). *Det moderne barn og den fleksible barnehagen*. En etnografisk studie av barnehagens hverdagsliv i lys av nyere diskurser og kommunal virkelighet. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse. Norsk senter for barneforskning (NOSEB).
- Sheridan, Sonja, Pramling Samuelsson, Ingrid & Johansson, Eva (red.) (2009). *Barns tidiga lärande: en tvärsnittsstudie om förskolan som miljö för barns lärande*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis <http://hdl.handle.net/2077/20404>
- Sheridan Sonja (2001) *Pedagogical Quality in Preschool An issue of perspectives*. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/10307/1/gupea_2077_10307_1.pdf [2018-11-24].
- Sheridan Sonja, Williams Pia, Pramling Samuelsson Ingrid (2014). *Group size and organisational conditions for children's learning in preschool: a teacher perspective*. <https://doi.org/10.1080/00131881.2014.965562> [2018-11-13].
- skolinspektionen (2018). *Förskolans kvalitet och måluppfyllelse*. <http://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/Publikationer/Rapport-till-regeringen/Redovisning-av-regeringsuppdrag/forskolans-kvalitet-och-maluppfyllelse2/> [2018-11-04].
- Skolverket. (2003). *Gruppstorlekar och personaltäthet i förskola, förskoleklass och fritidshem*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2013) *Barn och personal i förskolan hösten*. <https://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-i-tabeller/forskola> [2018-05-30].
- Skolverket (2016). *Barngruppers storlek i förskolan*. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3584> [2018-05-26].
- Skolverket. (2017). *Enheten för förskole- och grundskolestatistik* Stockholm.

https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfee44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3777.pdf?k=3777 [2018-11-07].

Skolverket (2018). *Förskolan och plats i förskolan*. <https://www.skolverket.se/for-dig-som-ar.../elev-eller-foralder/skolans-organisation/forskolan-och-plats-i-forskolan> [2018-11-18].

Skolverket (2018). *Statsbidrag för en likvärdig skola*. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/statsbidrag-for-en-likvardig-skola-2018> [2018-11-13].

Skolverket u.å. *Statsbidrag för mindre barngrupper 2018/19*. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/statsbidrag-for-mindre-barngrupper-2018-19> [2018-11-17].

SVT Sörmland (29 maj 2018). *Storleken på barngrupper missvisande: "Det här är trolleri med siffror"*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/sormland/skillnad-pa-verklighet-och-statistik-om-barngruppernas-storlek>. [2018-09-21].

SVT Sörmland (9 oktober 2018) *Förskolorna rapporterar inte rätt – nu förtydligar Skolverket instruktionerna*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/sormland/skolverket-saka-kommunerna-rapportera-barngrupper> [2018-10-20].

Vetenskapsrådet (2015). *Resultatdialog 2015*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Williams, Pia, Sheridan, Sonja & Pramling Samuelsson, Ingrid (2016). *Barngruppens storlek i förskolan: konsekvenser för utveckling och kvalitet*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur.

Bilaga 1

Informationsbrev

Till alla pedagoger i Förskolan

Hej,

Jag heter Louise och studerar till förskollärare vid Högskola Kristianstad och jag håller på att skriva mitt examensarbete. Syftet är att undersöka pedagogers upplevelser av barngruppens storleks betydelse för barns utveckling och lärande i relation till den fysiska miljön.

Genom en webbenkät vill jag ta del av din kunskap och erfarenhet. Enkäten består av 17 frågor och det tar mindre än 6 minuter att besvara den. Det går smidigt att svara på den i mobil, läsplatta eller datorn. Enkäten består till mestadels av kryssfrågor.

Länken till enkäten

<https://goo.gl/forms/ieSwYPbERCjFzmZp1>

Jag behöver era svar senast fredag den 28 september.

Om du är nyfiken på resultatet så kommer mitt examensarbete att läggas ut på <http://hkr.diva-portal.org>, annars går det också bra att höra av sig till mig så skickar jag arbetet till dig när det är klart i januari.

Med Vänliga Hälsningar

Louise Pettersson Louise.pettersson0040@stud.hkr.se

Handledare: Hanna Sepp hanna.sepp@hkr.se

Tel XXX-XXXXXXX

Bilaga 2

Barngruppens storlek

Syftet är att undersöka pedagogers upplevelser av barngruppens storleks betydelse för barns utveckling och lärande i relation till den fysiska miljön.

1. Vilken åldersgrupp jobbar du med?
  - Yngre barn 1-3 år
  - Äldre barn 3-5 år
  - Barn 1-5 år
  - Barn i annan åldersindelning. Vilken? _____

2. Hur många barn är det på avdelningen där du jobbar? _____ (Antal)

3. Hur många pedagoger är ni som mest samtidigt på den avdelningen
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5 eller fler

4. Upplever du att barngruppen är för stor på er avdelning?
  - Ja alldeles för stor
  - På gränsen att vara för stor
  - Ja för många barn per pedagog
  - Nej
  - Övrigt

5. Upplever du att avdelningens yta är tillräckligt stor för barngruppen?
  - Ja det är tillräckligt stort
  - Ja , barngruppen är anpassad efter ytan
  - Nej barngruppen är inte anpassad efter ytan
  - Nej det är för trångt
  - Vet ej

6. Hur upplever du att barngruppens storlek förändrats de senaste 5 åren?
  - Större,
  - Mindre,
  - Oförändrad
  - Vet ej

7. Att arbeta i mindre barngrupper främjar barns utveckling och lärande.
  - Instämmer helt
  - Instämmer till stor del
  - Instämmer till viss del
  - Instämmer inte alls

8. Vad tycker du om barngruppens storlek?
  - Lagom
  - För Liten
  - För stor

9. Barnen på vår avdelning har fri tillgång till lekmaterial under hela dagen.
- Instämmer helt
  - Instämmer till stor del
  - Instämmer till viss del
  - Instämmer inte alls
10. Vi placerar lekmaterial så att barnen själva kan ta fram det utan hjälp.
- Instämmer helt
  - Instämmer till stor del
  - Instämmer till viss del
  - Instämmer inte alls
11. Jag anser att vi har tillräckligt många rum på avdelningen för att passa vår verksamhet.
- Ja
  - Nej
  - Vet ej
12. Rummen på vår avdelning är tillräckligt stora med hänsyn till barngruppens storlek.
- Instämmer helt
  - Instämmer till stor del
  - Instämmer till viss del
  - Instämmer inte alls
13. Upplever du att du hinner prata med varje enskilt barn under en arbetsdag?
- Ja det hinner jag
  - Oftast
  - Ibland
  - Nej det hinner jag inte
14. Upplever du att ljudnivån är behaglig i barngruppen?
- Instämmer helt
  - Instämmer till stor del
  - Instämmer till viss del
  - Instämmer inte alls
  -
15. Upplever du att barnen kan leka ostört utan avbrott av andra barn i sin lek?
- Instämmer helt
  - Instämmer till stor del
  - Instämmer till viss del
  - Instämmer inte alls
16. Hur upplever du barnens relation till varandra?
- Bättre i större barngrupper
  - Bättre i mindre barngrupper
  - Ingen skillnad mellan större och mindre barngrupper
17. Det blir färre konflikter och bråk i barngrupper med färre barn?
- Instämmer helt
  - Instämmer till stor del
  - Instämmer till viss del
  - Instämmer inte alls
18. Övrigt, om ni har något att tillägga.